

рис влада може набути в межах і завдяки дотриманню законів, не відмовляючись від конституціоналізму і демократичних процедур функціонування гілок влади. Сильна влада, у тому числі й президентська, не обов'язково повинна набирати авторитарних ознак.

Перехідний період – це не лише процес подолання економічної чи фінансової кризи, хоча якими б важливими для переходу вони були. Це і процес формування повноцінної політичної системи з її багатопартійністю, і процес становлення громадянського суспільства зі складною структурою громадських об'єднань і асоціацій, це і процес формування демократичної політичної свідомості і демократичної політичної культури [2, с.84-96].

Джерела та література:

1. Дарендорф Р. Дорога к свободе. Демократизация и ее проблемы в восточной Европе / Р. Дарендорф // Вопросы философии. – 1990. – № 9. – С.28–70; 2. Колодій А. До питання про політичний режим в Україні / А. Колодій // Сучасність. – 1999. – № 4. – С. 84–96; 3. Марциновський А. Останнє попередження Ради Європи? / А. Марциновський // Голос України. – 1998. – 4 грудня. – С. 10; 4. Полохало В. Політологія посткомуністичних суспільств в Україні і Росії (До

УДК: 32(73):341.215.4-054.72,,2001/...”

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІМІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ США ПІСЛЯ 11 ВЕРЕСНЯ 2001 РОКУ

У статті досліджено реакцію імміграційної політики Сполучених Штатів Америки на виклик національної безпеки 11 вересня 2001 року та простежено зміну імміграційного законодавства як негайну відповідь американського уряду на національну загрозу, що постала перед США. Автор звертає увагу на основні положення «Патріотичного закону» 2001 року та «Закону про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду» 2002 року, як основи регулювання імміграційних процесів у Сполучених Штатах Америки після 11 вересня 2001 року та аналізує їх реалізацію.

Ключові слова: імміграційна політика, імміграційне законодавство, американська національна безпека, тероризм, загроза, державні кордони.

Постановка наукової проблеми та її значення.

11 вересня 2001 року стало переломним моментом в історії Сполучених Штатів Америки, поділивши життя американської держави та її громадян на період «до» і «після». Трагічні події 11 вересня, тотально змінивши свідомість американців, привели до докорінного перегляду як зовнішньої, так і внутрішньої політики США. Говорячи про імміграційну політику Сполучених Штатів, то після 2001 року більшість дослідників почали її розглядати перш за все через аспекти безпекової політики. Починаючи з 11 вересня 2001 року до сьогодні, імміграційні процеси в Сполучених Штатах Америки багато дослідників у першу чергу розглядають через ймовірність викликів національній безпеці Сполучених Штатів Америки та загроз американській державі, нації, національній

методології політичного аналізу) / В. Полохало // Політична думка. – 1998. – № 2. – С. 12–13; 5. Przeworski A. Democracy and the Market: Political and Economic Reforms in Eastern Europe and Latin America / A. Przeworski. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. – 208 p.

Olena Buz

The Political Regime of Ukraine in Transition

The article analyzes the political regime in Ukraine since independence. Detailed analysis of four major transition political regimes and their sequence is presented by the author. For understanding of transition to democracy in Ukraine, the author also examines, in which internal and external conditions and how the transformation takes place, which is the social environment in which a new political system emerges. Transition in Ukraine should be primarily the process of the civil society with a complex social structure and public unions and associations, the process of forming a democratic political consciousness and democratic political culture, but not limited to overcoming economic and financial crises.

Key words: political regime, neo-totalitarianism, democracy, abdication, legitimacy, political elite.

© Надія Бурейко
(м. Чернівці)

ідентичності. Імміграційна політика США змінюється, посилюється імміграційний контроль, значна увага приділяється проблемі нелегальної імміграції. Всі основні законодавчі акти, що були реакцією уряду США на терористичні акти, містять положення, які регулюють імміграційний процес, а це є свідченням вагомості даного питання.

Ступінь дослідження проблеми. Усі напрацювання вітчизняних науковців у галузі імміграційної політики США стосуються, в основному, періоду до початку XXI століття. На сучасному етапі розвитку вітчизняної американістики імміграційна політика США, починаючи з 2001 року, досліджена недостатньо, а комплексні напрацювання з даної теми відсутні. Серед праць американських науковців виділяємо дослідження Р. Дженкс [2], [6], [7], С. Камарота [2], [3], [4], Дж. Кефарта [8], М. Крікоріан [3], А. Ремесестрі [10].

Мета та завдання. Метою дослідження є аналіз миттєвої реакції імміграційної політики Сполучених Штатів Америки на виклик американській національній безпеці 11 вересня 2001 року.

Реалізація поставленої мети зумовлює необхідність розв'язання наступних завдань:

1) з'ясувати якісні зміни в імміграційній політиці Сполучених Штатів Америки як відповідь уряду США на події 11 вересня 2001 року з появою викликів національній безпеці;

2) охарактеризувати основні положення «Патріотичного закону» 2001 року та «Закону про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду» 2002 року

як основ регулювання імміграційні процесів у Сполучених Штатах Америки після 11 вересня 2001 року;

3) простежити громадську думку щодо реалізації основних положень даних законів.

Одним з найголовніших зусиль, спрямованих на унеможливлення повторення терористичних актів, стало необхідність реформування імміграційної політики Сполучених Штатів Америки. За статистикою, щороку до США прибуває більше 500 мільйонів осіб, з них 330 не є громадянами [15, с. 25]. За результатами дослідження, неодноразово мали місце порушення правил імміграційного контролю, що існували в США до 2001 року, особами, які мали безпосереднє відношення до терористичних угруповань. Так, на прикладі 28 терористів було встановлено, що принаймні 21 із них прибув до Сполучених Штатів незаконно і перебував у державі в результаті порушення імміграційного законодавства США, в тому числі і терористи, які приймали участь у терактах 11 вересня [2]. А тому цілком закономірно, що терористичні акти 11 вересня 2001 року викликали миттєву реакцію імміграційної політики, зокрема був прийнятий новий закон – «Патріотичний закон» Сполучених Штатів Америки (The USA Patriot Act) [16]. Повна його назва – «Закон 2001 року про об'єднання та зміцнення Америки шляхом забезпечення належних засобів, необхідних для запобігання та припинення тероризму» (Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism). 24 жовтня 2001 року даний законопроект був затверджений Палатою представників Конгресу і прийнятий сенатом 98 голосами проти одного. Єдиним сенатором, який проголосував проти, був демократ Рассел Феінголд. 26 жовтня 2001 року «Патріотичний закон» був підписаний Президентом США Джорджем Бушем. Даний закон переглядав попередні закони Сполучених Штатів Америки, зокрема і «Закон про імміграцію та національність» (Immigration and Nationality Act) від 1952 року, і суттєво їх змінював. Дія закону продовжувалася кілька разів – останнє голосування Верхньої палати Конгресу Сполучених Штатів Америки за продовження ще на рік дії закону відбулося 24 лютого 2010 року і проходило без дебатів [1].

В першу чергу автора цікавлять саме ті положення «Патріотичного закону», що безпосередньо стосуються імміграційної політики Сполучених Штатів Америки. Вони містяться у четвертому розділі закону «Безпека кордонів». Зупинимося детальніше на вивченні їх змісту. «Патріотичний закон» 2001 року вносив поправки у «Закон про імміграцію та національність» 1952 року, розширюючи повноваження Генерального Прокурора Сполучених Штатів Америки та корегуючи діяльність Служби імміграції та натуралізації (Immigration and Naturalization Service). За новим законом 2001 року Генеральний Прокурор був уповноважений регулювати кількість штатних працівників Служби імміграції та натуралізації на північному кордоні з Канадою [16, title IV, subtitle A, sec. 401]. Законом було

передбачено виділення коштів на збільшення кількості працівників прикордонних служб, митної служби та інспекторів Служби імміграції та натуралізації. Зазначимо, що додаткові кошти також виділялися на вдосконалення технологій моніторингу північного кордону США та придбання нового обладнання [16, title IV, subtitle A, sec. 402]. Крім того, службі імміграції та натуралізації надавалося право виплати понаднормових коштів для співробітників. Отже, як бачимо, закон не лише регламентував збільшення кількості штатних працівників органів безпосереднього імміграційного контролю, а й передбачав збільшення фінансування та виділення додаткових коштів на підвищення кваліфікації співробітників і покращення та вдосконалення технічного оснащення, що забезпечувало кращі та більш ефективні результати роботи. Результатом даних нововведень стало покращення ефективності та результатів роботи органів імміграційного та митного контролю [15, с. 13].

Державному департаменту та Службі імміграції та натуралізації надавався доступ до інформації, що міститься в ідентифікаційному каталозі NCIC-III (the National Crime Information Center's Interstate Identification Index) Національного кримінального інформаційного центру Сполучених Штатів Америки, стосовно кримінального минулого осіб, які звертаються із заявкою на отримання візи [16, title IV, subtitle A, sec. 403]. А це свідчило про розширення повноважень Служби імміграції та натуралізації США. У законі зауважувалося, що Державний департамент повинен був остаточно сформулювати положення, які врегульовують процедуру зняття відбитків пальців і ті обставини, за якими зацікавленим відділам можна використовувати цю інформацію. Крім того, Національний інститут стандартів і технологій США (the National Institute of Standards and Technology (NIST)) повинен був розробити уніфіковану технологію перевірки осіб, які подавали заяву на отримання американської візи [16, title IV, subtitle A, sec. 403]. Необхідно було врегулювати систему даних в аеропортах, морських портах, пунктах наземного перетину кордонів стосовно осіб, які визначалися «Законом про реформу нелегальної імміграції та відповідальність іммігрантів». (The Illegal Immigration Reform and Immigrants Responsibility Act of 1996, IRIRA) [14] від 1996 року. До того ж передбачалося розширити систему програми моніторингу іноземних студентів, про що йшла мова в законі від 1996 року. Так, зауважимо, що закон розширив права імміграційних органів влади у затриманні та депортації іммігрантів, які підозрюються у скоєнні терористичних актів. Важливим було положення про захист жертв тероризму та сімей жертв тероризму [16, title IV, subtitle C], що є безпосередньою реакцією на загрозу тероризму, яка постала перед американським суспільством. Передбачалося створення електронної системи даних, ретельна і ґрунтовна перевірка яких перешкождала б отриманню візи однією і тією ж особою під різними

іменами [16, title IV, subtitle A, sec. 405]. Так, у доповіді Національного інституту стандартів і технологій США від 13 листопада 2002 року було зауважено, що дана система зняття відбитків пальців повинна бути якомога точною і більш досконалою, ніж та, якою користувалися дотепер [13].

Варто зазначити, що це положення замінив пункт 303 (а) «Закону про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду» (Enhanced Border Security and Visa Entry Reform Act of 2002) [5] від 2002 року. Цей закон був підписаний Джорджем Бушем 14 травня 2002 року і доповнив імміграційне законодавство Сполучених Штатів Америки, що було повністю переглянуто та суттєво реформовано після 11 вересня 2001 року. Якщо в «Патріотичному акті» питання імміграції було дотичним до основних положень, які розглядалися в законі, то «Закон про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду» стосувався безпосередньо імміграційної політики Сполучених Штатів Америки і може бути розцінений як найбільш аргументована відповідь терористичній загрозі, яка постала перед американською державою. Наголосимо, що після 11 вересня 2010 року це був другий законодавчий акт щодо регулювання імміграційних процесів у Сполучених Штатах Америки загальнонаціонального значення. Закон містив кілька критичних положень стосовно можливості контролювати державні кордони США та гарантувати державну безпеку.

Згідно даного закону передбачалося упорядкування всіх даних про іноземних громадян з метою покращення інформаційного забезпечення та полегшення доступу до необхідної інформації, надання інформації інформаційними агенціями та федеральними правоохоронними органами Службі імміграції та натуралізації США, а також Державному департаменту. Крім того висувалася вимога включення всіх документів, у тому числі і візових документів на в'їзд до країни, до стандартної біометричної системи ідентифікації. Даний закон, звісно, не був панацеєю, проте він чітко регламентував нові вимоги, поставлені часом і подіями, і вимагав життєво необхідного перегляду імміграційної політики, а надто посилення прикордонного контролю та пунктів в'їзду до країни. Адже пункти прикордонного контролю покликані захищати державу і громадян, а після подій 11 вересня в Сполучених Штатах повсякчас наголошувалося, що захищати громадян США необхідно від тих, «хто намагався скористатися нашим [американським. – Н.Б.] благородством» [6].

Як і в «Патріотичному законі», в «Законі про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду» йшлося про суттєве збільшення фінансування Служби імміграції та натуралізації США (на основні витрати та на додаткове навчання працівників) і створення нових структурних одиниць у Службі. Та в законі від 2002 року детальніше конкретизувалися та ретельніше регламентувалися зазначені зміни. Так, «Закон про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду»

передбачав додаткове виділення 150 мільйонів доларів США на покращення технічних можливостей Служби імміграції та натуралізації з метою вдосконалення системи прикордонного контролю. Передбачалося збільшення оплати за отримання візи в результаті її зміни і повного переходу на електронну систему візового контролю [5, title I, sec.101-103]. Згідно закону створювалася тимчасова програма, яка гарантувала обмін інформаційними агенціями усіма необхідними даними про іммігрантів із Службою імміграції та натуралізації про іноземців, які викликають підвищений інтерес, чи тих, які можуть бути депортовані, та порядок їх прийому до країни [5, title II, sec. 201]. Президент, консультуючись з Конгресом, до 26 жовтня 2002 року повинен був розробити та ввести в дію систему забезпечення Служби імміграції та натуралізації такою інформацією [6]. Проте варто зазначити, що також це положення передбачало кримінальну відповідальність за неправильне використання даної інформації чи її розголошення, що протидіяло можливим зазіханням на право конфіденційності особистого життя. Крім того, Генеральний прокурор США та Державний секретар повинні були затвердити систему ідентифікації негромадян США, які висловили бажання в'їхати на територію Сполучених Штатів. Упорядкування та об'єднання всієї внутрішньої інформаційної бази, що містила інформацію про іноземців, передбачало створення інтегрованої бази у взаємодії з електронною системою даних Chimera [5, title II, sec. 202]. Дана система повинна містити лінгвістичні алгоритми, тобто розпізнавати імена на різних мовах, принаймні чотирьох. Для розвитку даної системи передбачалося створення спеціальної комісії, завершення її укомплектування повинно було завершитися до листопада 2002 року [6]. Як бачимо, система захисту передбачала всебічне вдосконалення колишньої системи, що існувала, і була покликана викоринити усі можливі загрози безпеці США з боку осіб, які перетинали державний кордон Сполучених Штатів Америки.

При кожній закордонній місії США з метою відстеження терористичних угруповань створювалися спеціальні комітети (terrorist lookout committees), що використовували усі наявні ресурси для ідентифікації терористів [5, title III, sec. 304]. Законом від 2002 року категорично заборонялося видавати неіммігрантську візу будь-якого виду іноземцю з країни, що є у списку країн Державного департаменту США як таких, що підтримують тероризм, доки Державний департамент не визначить, що така особа не становить загрози для безпеки Сполучених Штатів Америки [5, title III, sec. 306]. Отже, закон був покликаний всіляко унеможливити будь-яке проникнення на територію держави осіб, які могли мати будь-які зв'язки з терористичними угрупованнями. Зазначалося, що ті біженці та іноземці, які звертатимуться до США в пошуках притулку після листопада 2002 року, повинні отримати документи, які містять відбитки пальців і фотографію [5, title III, sec. 309].

У законі зазначалося, що до 14 травня 2003 року Президент повинен прозвітувати перед Конгресом про створення Програми північноамериканської національної безпеки (North American National Security Program) для посилення взаємної безпеки Сполучених Штатів Америки, Канади та Мексики [5, title IV, sec. 401], створювався спільний американсько-канадський прикордонний проект [5, title IV, sec. 404] по захисту кордонів. Це свідчить про згуртування сил регіону у боротьбі зі спільною загрозою.

Передбачалося попереднє надання інформації про всіх пасажирів і членів екіпажів, що прибували до Сполучених Штатів Америки [title IV, sec. 402]. Значно ускладнювалася процедура видачі віз студентам та учасникам програм-обмінів, вводилася вдосконалена система перевірки іноземних студентів (система SEVIS), які прибували до Сполучених Штатів Америки на навчання чи приймали участь у програмах-обмінів [5, title V]. Як бачимо, суворий контроль перетину кордону США стосувався всіх осіб без виключення.

Крім того зазначимо, що досить суперечливим є імміграційне положення «Патріотичного закону», що дозволяє арешт іноземця, який, на думку Генерального Прокурора США, може вчинити терористичний акт [16, title IV, subtitle B, sec. 412]. Ще до прийняття «Патріотичного Закону» це положення було піддано нищівній критиці, зустрівши гнівний осуд багатьох науковців, політиків, громадських діячів. Так, сенатор Рассел Феінголд, єдиний, хто не підтримав проект «Патріотичного закону» в сенаті, у своїй промові від 25 жовтня 2001 року заявив, що дане положення закону не відповідає основним конституційним стандартам. Адже для затримання особи необхідно набагато більше підстав, аніж просто підозри, навіть якщо це підозра Генерального Прокурора Сполучених Штатів. «Наша система зазвичай вимагає більше доказів для позбавлення волі» [12], – зазначив Рассел Феінголд. Аніта Ремесестрі, професор юридичного факультету Вашингтонського університету в Сіетлі, зазначила, що дане положення Закону порушує права іммігрантів у США, зауваживши, що воно «звучить радше як закон Талібану, ніж як нашій [американській. – Н.Б.]. Наше твердження, що ми намагаємося створити міжнародну антитерористичну коаліцію, буде істотно підірване, якщо ми приймемо закон, який дозволить ув'язнити навіть громадян наших союзників, не гарантуючи їм чесності та справедливості [з боку США. – Н.Б.]» [10]. Це положення було засуджене і резолюцією вченого сенату університету Каліфорнії [11]. Критика була на стільки різноплановою, що іноді набувала саркастичного характеру. Багато науковців вважали, що поняття «тероризм» у «Патріотичному законі» трактується настільки широко, що громадянин Сполучених Штатів Америки, який пожертвував гроші закордонній організації, може бути звинувачений у допомозі терористичному угрупованню, а відвідування Інтернет-сторінки на іноземній мові може слугувати підставою для арешту [9, с. 18].

Зауважимо, що дебати виникли саме навколо «Патріотичного закону», тоді як «Закон про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду» викликав до себе порівняно менше уваги громадськості. Проте, говорячи про терміни введення «Закону про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду» в дію, зауважимо, що хоча найважливіші його реформи були здійснені точно в зазначені терміни (наприклад, створення системи взаємного обміну інформацією, що дозволяла урядовим установам легко отримати доступ до інформації про іноземців, розвиток біометричної технології ідентифікації, створення спеціальних комітетів при закордонних місіях США з метою відстеження терористичних угруповань, введення в дію системи перетину кордону іноземними студентами), існували і такі, реалізація яких була здійснена несвоєчасно (наприклад, адміністрації не прозвітувала у встановлені законом терміни про створення інтегрованої біометричної бази з електронною системою даних Chimerica і не призначила спеціальну комісію для розвитку даної системи) [2].

Висновки. Обидва закони – і «Закон 2001 року про об'єднання та зміцнення Америки шляхом забезпечення належних засобів, необхідних для запобігання та припинення тероризму», відомий як «Патріотичний закон», і «Закон про посилення прикордонної безпеки та візового в'їзду» 2002 року – стосувалися регулювання імміграційних процесів у Сполучених Штатах Америки і були негайною реакцією імміграційної політики на події 11 вересня 2001 року, першочерговою законодавчою відповіддю на теракти. Аналізуючи реакцію імміграційної політики США на виклик американській безпеці, можна стверджувати, що прийняття даних законодавчих актів національної ваги було спрямоване на те, щоби максимально унеможливити загрозу національній безпеці Сполучених Штатів Америки. Обидва закони не містили жодного положення про порядок легалізації та натуралізації чи права іммігрантів, вони стосувалися виключно посилення контролю імміграції до Сполучених Штатів Америки. Реалізація досліджених нами законів на практиці повною мірою була покликана скоротити нелегальну імміграцію. Зауважимо, що положення щодо спрощення процедури видачі ордену на прослуховування приватних розмов та читання приватного електронного листування, порядок затримання осіб, які викликають підозру, викликали багато дискусій і спричинили неодноразову критику дослідженого нами законодавства. Та знаменним є те, що всі основні законодавчі акти, прийняті в даний період, містили положення, які стосувалися регуляції імміграційних процесів, що свідчить про важливість питання імміграції для суспільно-політичного життя Сполучених Штатів Америки.

Джерела та література:

1. Сенат США продовжив дію патріотичного акту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.korrespondent.net/world/1050995/print>; 2. Camarota

A. Steven, Jenks Rosemary. Falling Behind on Security: Implementation of the Enhanced Border Security and Visa Entry Reform Act of 2002 [Електронний ресурс] / Steven A. Camarota, Rosemary Jenks. – Режим доступу: <http://www.cis.org/BorderSecurityVisaReformAct2002>; **3.** Camarota Steven, Krikorian Mark. Immigration and Terrorism: What Is to Be Done? [Електронний ресурс] / Steven A. Camarota, Mark Krikorian. – Режим доступу: <http://www.cis.org/Immigration%2526Terrorism>; **4.** Camarota Steven. How the Terrorists Get In [Електронний ресурс] / Steven A. Camarota. – Режим доступу: <http://www.cis.org/HowTerroristsGetIn>; **5.** Enhanced Border Security and Visa Entry Reform Act of 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://travel.state.gov/visa/laws/telegrams/telegrams_1403.html; **6.** Jenks Rosemary. Enhanced Border Security and Visa Entry Reform Act of 2002. A summary of H.R. 3525 [Електронний ресурс] / Rosemary Jenks. – Режим доступу: <http://www.cis.org/EnhancedBorderSecurityVisaReformAct2002-HR3525>; **7.** Jenks Rosemary. The USA PATRIOT Act of 2001: A Summary of the Anti-Terrorism Law's Immigration-Related Provisions [Електронний ресурс] / Rosemary Jenks. – Режим доступу: <http://www.cis.org/USAPatriotAct-ImmigrationRelatedProvisions>; **8.** Kephart Janice. Immigration and Terrorism. Moving Beyond the 9/11 Staff report on Terrorist Travel [Електронний ресурс] / Janice L. Kephart. – Режим доступу: <http://www.cis.org/articles/2005/kephart.html>; **9.** Patersky S. The New Censorship / S. Patersky // New Statesman. – 2003. – June 2. – P. 18–20; **10.** Ramasastry Anit. Indefinite Definition Based Upon Suspicion: How The Patriot Act Will Disrupt Many Lawful Immigrants' Lives [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://writ.news.findlaw.com/commentary/20011005_ramasastry.html; **11.** Resolution Passed at the May 6, 2004. Special Meeting of the Berkeley Division

of the Academic Senate [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.universityofcalifornia.edu/senate/reports/patriotact0704.pdf>; **12.** Statement Of U.S. Senator Russ Feingold. On The Anti-Terrorism Bill. From The Senate Floor [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://feingold.senate.gov/speeches/01/10/102501at.html>; **13.** Summary of NIST Standards for Biometric Accuracy, Tamper Resistance and Interoperability [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ftp://sequoyah.nist.gov/pub/nist_internal_reports/NISTAPP_Nov02.pdf; **14.** The Illegal Immigration Reform and Immigrants Responsibility Act of 1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://immigration-usa.com/ina_96.html; **15.** The Patriot Act Reader. Understanding the Law's Role in the Global War on Terrorism (Heritage Special Report) / [edit. by P. Rosenzweig, A. Kochems, J. Carafano]. – 2004. – 47 p.; **16.** USA Patriot Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epic.org/privacy/terrorism/hr3162.html>

Nadiia Bureiko

Transformations in the US Immigration Policy after September 11, 2001

In the article the author researches the reaction of the US immigration policy to national security challenges in September 11, 2001 and studies the immigration law change as an immediate response of the American government to the terrorist threat. The author pays attention to main provisions of the USA Patriot Act and Enhanced Border Security and Visa Entry Reform Act of 2002 as the basis of the US immigration policy regulations after September 11, 2001. The implementation of these laws also is examined.

Key words: immigration policy, immigration law, American national security, terrorism, threat, national borders.

УДК: 930(477-87)

© Тетяна Гришук
(м. Чернівці)

ЗАРУБІЖНЕ УКРАЇНОЗНАВСТВО: ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЙОГО РОЗВИТКУ

У даній статті мова йде про зарубіжне українознавство, про процес його становлення та розвитку. Воно є досить молодого дисципліною в галузі суспільствознавчих наук, зокрема політології. Чи доцільно нині виділяти його, навіть вводити в науковий обіг? Якими б аргументованими не були докази опонентів, все ж треба визнати, що зарубіжне українознавство як наука має право на існування. Адже функціонують такі дисципліни як «полоністика», «богемістика». Ця термінологія притаманна більше зарубіжним вченим, але суть її зрозуміла - вивчати все, що стосується народу – історію, культуру.

Ключові слова: зарубіжне українознавство, діаспора, Україна, еміграція, зарубіжні українці.

Українознавство є системою наукових інтегративних знань про Україну, світове українство як цілісність, як геополітичну реальність. Сама ж Україна й українство є органічними частками вселюдства (планети

Земля, всесвітньої цивілізації і культури), тому і українознавство постає важливим складником знань про всесвітнє людське суспільство [8, с. 51-58].

Філософсько-гуманістичними основами українознавства є визнання: світ – єдиний, цілісний, повний лише у своїй різноманітності, в тому числі людей (народів), що складають все людство; кожна людина, нація, мова, культура має природне, рівне право на життя й повну самореалізацію; тільки у взаємодії з іншими людьми кожна людина, кожен народ, його мова, культура можуть виявити всю повноту своєї індивідуально-вселюдської сутності; посягання на природне право кожної людини, нації, мови, культури, на їхню самобутність і волю є злочином перед людством; шляхом до повної реалізації сутності, покликання людини і людства є пізнання як синтез самопізнання і самотворчості [3, с. 148-152].

Важливість цієї навчальної дисципліни полягає в